

Jaunimas už skaidrumą

Pilietinio ugdymo centras, Lenkija
Šiuolaikinių didaktikų centras, Lietuva

Šis leidinys parengtas remiantis 2006 m. projekto „Jaunimas už skaidrumą“ medžiaga

PROJEKTO KOORDINATORIUS LENKIJOSJE:
Centrum Edukacji Obywatelskiej (Pilietinio ugdymo centras)

PROJEKTO KOORDINATORIUS LIETUVOJE:
Šiuolaikinių didaktikų centras

RĖMĖJAS:
Europos Komisija

Europos Komisija neprisiima atsakomybės už šio leidinio turinį.

AUTORIAI: Paulina Wróbel, Sylwia Żmijewska-Kwiręg
VERSTA IŠ: Młodzi w przejrzystej Polsce, Orthdruk sp. Z o.o., 2006
VERTIMAS: Grażina Sivicka
GRAFINIS PARENGIMAS: Šiuolaikinių didaktikų centras
ISBN: 83-89240-37-8
EAN: 9788389240378

Leidinyje panaudotos savivaldybių ir mokyklų, dalyvaujančių projekte, pateiktos nuotraukos.
Dėkojame už leidinio rengėjams suteiktą paramą.

Turiny

Apie projektą	3
Projekto eiga savivaldybėse	5
Savivaldybių komandos	11
Užsiėmimai mokyklose ir jaunimo projektai	12
Vizitai į viešąsias institucijas	14
Vietos bendruomenė	15
Lenkų-lietuvių bendradarbiavimas	16
Projekto rezultatai	17

Projektas “Jaunimas už skaidrumą” skaičiais

8 lenkiškos ir 3 lietuviškos aktyviai veikiančios vietinės savivaldybės
Kiekvienoje savivaldybėje koordinuojanti visus veiksmus grupė
Daugiau nei **250** val. užsiėmimų su moksleiviais antikorpucinio švietimo tema
Seminarai antikorpucijos tema **250** mokytojų
60 ekskursijų į valdymo įstaigas ir viešąsias institucijas, kuriose dalyvavo virš
1500 moksleivių
53 įsijungusios į projektą mokyklos
40 mokyklinių projektų ir **450** betarpiškai dalyvaujančių moksleivių ir mokytojų
Daugiau nei **1500** asmenų dalyvavo viešosios nuomonės tyrimuose, kuriuos atliko moksleiviai
Daugiau nei **1000** asmenų dalyvavo vietiniuose pristatymuose ir susitikimuose
Lenkų-lietuvių seminarai ir konferencijos, kuriose dalyvavo moksleiviai, mokytojai, savivaldybių
atstovai ir ekspertai
Užsiėmimų “Jaunimas už skaidrumą” ir “Visuomeninio gyvenimo monitoringas” scenarijai
Informacinis lankstinukas apie piliečių teisią viešosiose įstaigose

Apie projektą

Tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje visuomenė menkai suvokia viešųjų institucijų veiklos principus ir negali laisvai prieiti prie viešosios informacijos. Informacija apie vietos valdžios veiklą teoriškai yra laisvai prieinama visuomenei, tačiau neretai ją gauti sunku dėl neteisėto valdininkų pasipriešinimo, o ir pati informacija dažnai yra parengta eiliniam piliečiui sunkiai suprantama forma ir kalba. Moksleiviai yra būsimieji viešųjų institucijų klientai, todėl labai svarbu jau mokykloje juos išmokyti ieškoti informacijos, ją analizuoti ir tikslinčiai panaudoti.

Mokykloje yra formuojamos mokinių vertybės, kurios vėliau įtakos jų, kaip visuomenės narių, sprendimus. Mokykloje jaunuoliai susipažįsta su pagrindinėmis vietos valdžios ir visos valstybės aparato veiklos principais, sužino apie viešosios administracijos funkcijas, jos teises ir pareigas. Be finansinių įsipareigojimų, vietinė valdžia ir administracija turėtų dalyvauti ir pilietinio ugdymo procese - siekdama socialinio ir ekonominio savo savivaldybės vystymo, užsitarnaudama vietos gyventojų pasitikėjimą, ugdydama reiklumą vietos administracijai ir pagarbą etinėms nuostatomis, vietinė valdžia prisidėtų prie jaunimo parengimo suaugusiųjų gyvenimui, taip pat visuomeniniam gyvenimui ir darbui savo bendruomenės labui.

Šiandienos visuomenėje vyrauja beviltiškumo jausmas kovoje su korupcija ir panašiomis problemomis. Didžioji dalis jaunų žmonių tiek Lenkijoje, tiek Lietuvoje galvoja, kad korupcija yra visuotinis reiškinys ir kovoti su ja nėra prasmės. Manoma, kad vietos valdžios institucijų sprendimai priimamai tenkinant ne viešuosius, bet atskirų grupių ar privačių asmenų interesus. Svarbu jaunimą įtikinti, kad korupcija nėra visos vietos valdžios ir jos institucijų, o atskirų asmenų problema ir kad vadovams svarbu, kad jų darbuotojai savo veikloje laikytųsi etikos principų. Taip pat svarbu ugdyti jaunimo sugebėjimą prieiti prie viešosios informacijos, ir diegti visuomeninio gyvenimo etikos normas Lenkijoje ir Lietuvoje. Tokiu būdu jauni žmonės bus pasiruošę veiksmingai ir sąžiningai dalyvauti savo bendruomenės visuomeniniame gyvenime ir užkirsti kelią bent kokiems korupcijos požymiams.

Esama situacija lemia menką abipusį pasitikėjimą ir bendradarbiavimą tarp viešųjų institucijų ir jų klientų. Efektyvus bendravimas tarp vietinės valdžios, jos institucijų ir vietos bendruomenės yra sudėtinga problema ir norint ją išspręsti reikia rasti tinkamus bendravimo ir bendradarbiavimo būdus, stiprinti valdžios ir žmonių abipusį pasitikėjimą. Šį pasitikėjimą dažnai griauna tiek valdininkų, tiek gyventojų noras apginti ne viešuosius, o asmeninius interesus. Tačiau nepaisant to, vietinės valdžios pareiga - visus savo veiksmus derinti su bendruomenės interesais.

Pilietinio ugdymo centras Lenkijoje ir Šiolaikinių didaktikų centras Lietuvoje yra sukaupę patirties vykdant jaunimo pilietinio ir antikorupcinio ugdymo projektus. Abi organizacijos yra parengusios antikorupcinio ugdymo programas ir papildomą medžiagą bendrojo lavinimo mokykloms. Vykdydamos bendrą projektą ir organizuodamos pažintinius vizitus, šios organizacijos turėjo galimybę

pasidalinti patirtimi, suteikti projekto dalyviams daugiau žinių apie pilietiškumą, padėti jaunuoliams pasirengti dalyvauti ne tik savo šalies bet ir Europos visuomeniniame gyvenime.

Projektas „Jaunimas už skaidrumą“ yra novatoriškas vietinės viešosios politikos srityje. Projekto metu buvo parengti viešųjų institucijų veiklos skaidrumo monitoringo modeliai, numatyti būdai švietimo pagalba skleisti juos bendruomenėje ir siekta parengti jaunimą naudotis viešųjų institucijų veiklos kontrolės mechanizmais. Projekte mokykloms skirtas svarbus vietinės valdžios partnerio vaidmuo bendraujant su vietos bendruomene. Toks bendradarbiavimo modeliai galėtų būti taikomi ateityje, siekiant pagerinti valdžios ir vietos bendruomenės santykius bei padėti įveikti abipusį nepasitikėjimą.

PROJEKTO TIKSLAI:

- Ugdyti jaunimo pilietiškumą ir tikėjimą skaidrios politikos įgyvendinimu viešosiose institucijose.
- Prisdėti savivaldos lygmenyje formuojant viešųjų institucijų veiklos principus, pagrįstus atsakomybe prieš vietos bendruomenę.
- Taikant edukacines priemones (mokymai, projektinė veikla, pažintiniai vizitai į viešąsias institucijas ir kt.) parengti jaunimą naudotis viešųjų institucijų veiklos kontrolės mechanizmais.
- Užtikrinti socialinės kontrolės mechanizmų sklaidą bendruomenėje, siekiant korupcijos prevencijos ir skaidrios viešųjų institucijų veiklos.

PROJEKTO UŽDAVINIAI:

- Suburti vietos savivaldybes bei mokyklas viešųjų institucijų veiklos monitoringo politikos sukūrimui ir įgyvendinimui vietos lygmenyje.
- Moksleiviams pristatyti socialinės kontrolės mechanizmus, skirtus korupcijos prevencijai. Bendradarbiaujant vietos savivaldybėms bei mokykloms, gerinti informacijos gavimo ir sklaidos apie viešųjų institucijų funkcionavimą ir veiklos principus vietos lygmeniu informacinę sistemą.
- Švietimo renginių pagalba keistis tarptautine patirtimi, kurti socialinės kontrolės mechanizmus ir organizuoti jų sklaidą.

TIKSLINĖS GRUPĖS:

Jaunimas: projektas tiesiogiai adresuotas 13-18 m. Lenkijos ir Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviams.

Savivaldybių tarnautojai: projekte dalyvavo 8 Lenkijos ir 3 Lietuvos savivaldybės, kurių darbuotojai padėjo įgyvendinti numatytas veiklas, padėjo sukurti teigiamą tarnautojo įvaizdį ir stiprino pasitikėjimą viešosiomis institucijomis.

Vietos bendruomenė: netiesioginis projekto adresatas buvo projekte dalyvaujančių mokyklų mokytojai ir visi savivaldybių gyventojai, kurie tapo moksleivių ir savivaldybės tarnautojų projektinės veiklos adresatais.

PROJEKTO DALYVIAI

Projektas buvo įgyvendinamas Lenkijoje - Elko, Katowicų, Koszalino, Limanowos, Olsztyno, Siemianowice Śląskie, Tarnowskie Góry, Żorų savivaldybėse ir Lietuvoje - Anykščių, Elektrėnų ir Mažeikių savivaldybėse. Jose suburta po vieną mišrią vietos lyderių grupę, kurią sudarė mokytojai, moksleiviai bei savivaldybės tarnautojai. Kiekviena grupė savo savivaldybėje vykdė projekte numatytas veiklas, parengė savas skaidrios viešosios politikos diegimo ir antikorupcinės veiklos monitoringo strategijas.

PROJEKTO VEIKLA:

1. Komandų formavimas.
2. Seminarai ir praktiniai užsiėmimai moksleiviams, mokytojams bei savivaldybių tarnautojams.
3. Atviros pamokos moksleiviams.
4. Moksleivių vizitai į viešąsias institucijas.
5. Bendruomenės susitikimai.
6. Pažintiniai vizitai.
7. Jaunimo projektai.

Projekto eiga savivaldybėse

ELKO APSKRITIES SENIŪNIJA, Lenkija

Projekte dalyvaujančiose Elko savivaldybės mokyklose vyko daugiau nei 60 valandų projektinės veiklos užsiėmimų, kuriuose dalyvavo virš 1600 moksleivių. Dalį užsiėmimų vedė mokytojai, o dalį vyresnieji mokiniai.

➔ *Tokie užsiėmimai yra svarbūs, nes padeda suprasti, kas yra korupcija ir kaip su ja kovoti. Kadangi berniukai buvo gerai pasirengę užsiėmimams, kiekvienam iš mūsų pamokos buvo naudingos. Dabar visi žinosime, kaip reikia elgtis, ką daryti, kai kažkas bandys mums įteikti kyšį. Ir jau tikrai niekas iš mūsų nė nepagalvos kažkam duoti. Ačiū, vaikinai!*

(Mariuš, Elko mokyklų komplekso mokinys)

Mokiniai lankėsi savivaldybėje, o taip pat gaisrinėje tarnyboje, policijos nuovadoje, rajono teisme, darbo biržoje. Keliolikoje išvykų dalyvavo virš 250 mokinių. Projekto dalyviai surengė tris vietinius projekto pristatymus savivaldybės gyventojams. Savivaldybės valdininkai organizavo konkursą, kurio nugalėtojai ir laureatai dalyvavo ekskursijoje į Lenkijos Respublikos Seimą ir Senatą. Į projekto įgyvendinimą taip pat įsijungė Elko „Aktyvaus jaunimo klubas“, sąjunga „Europa jaunimui“, o projekto užsiėmimuose dalyvavo vaikai iš Šv. Dominiko Savio paramos vaikams fondo.

Užsiėmimai Šv. Dominiko Savio paramos vaikams fonde

Projekto pristatymas Elke

Piliečio diena Elke

www.powiat.elk.pl

KATOWICŲ SAVIVALDYBĖ, Lenkija

Net 12 Katowicų savivaldybės mokyklų vyko jaunimo projektų įgyvendinimas - tiek pamokų metu, tiek po pamokų ir būrelių užsiėmimų metu bei mokyklų Europos klubuose. Užsiėmimus mokiniams vedė mokytojai, o jaunesniesiems mokiniams - stebimas mentorių jaunimas. Išvykos į savivaldybę metu moksleiviai dalyvavo miesto tarybos posėdyje, kurio metu buvo svarstomas kai kurių miesto vidurinių mokyklų uždarymo klausimas.

➤ *Apsilankę savivaldybėje pirmiausia užėjome į Gyventojų aptarnavimo skyrių. Ten darbuotojos supažindino mus su savo darbu ir papasakojo, kad šiame skyriuje priimami savivaldybei siunčiami laišukai. Taip pat supažindino mus su reikalų tvarkymo būdais ir procedūromis. Informavo mus apie miestą ir apie kitas Katowicuose veikiančias įstaigas ir institucijas.*

(Ščėpan, Katowicų 35-osios gimnazijos mokinys)

Mokiniai atliko savivaldybės klientų nuomonės tyrimą, o taip pat išanalizavo pasirinktų viešųjų institucijų (Savivaldybės, Darbo biržos) informacijos sklaidos sistemą. Moksleiviai informacijos ieškojo viešųjų institucijų interneto svetainėse, susipažino su įvairiais dokumentais pvz. firmos įsteigimo, o po to parengė projektų pristatymą.

Mokinių vizitas į savivaldybę

Mokinių debatai

Katowicų komanda

www.um.katowice.pl

KOSZALINO SAVIVALDYBĖ, Lenkija

Koszalino savivaldybės mokyklose vyko daugiau nei 60 valandų projektinės veiklos užsiėmimų, surengtos ekskursijos net į dešimtį viešųjų įstaigų. Ekskursijose dalyvavo virš 300 moksleivių. Užsiėmimus jaunesniųjų klasių mokiniams vedė vyresniųjų klasių moksleiviai. Buvo surengtas projekto pristatymas vietos bendruomenei „Skaidrios Lenkijos diena“, o apie projekto rezultatus informavo vietos žiniasklaida. Mokiniai informaciją apie projektą ir viešosios institucijos veiklos skaidrumo vertinimo standartus pateikė lankstinukų, skirtukų knygoms, lipdukų forma. Įvyko atsakymų į klausimus pristatymai: Kaip įsteigti įmonę? Kur kreiptis dėl asmens dokumento išdavimo ir kokie dokumentai yra tam reikalingi?

➤ *Jaunimas susipažino su valdininkų darbo principais ir galėjo betarpiškai susitikti su skyriaus vedėju. Moksleiviai gavo atsakymus į visus juos dominančius klausimus. Sužinojo, kokias funkcijas atlieka Geodezijos, Kartografijos ir Kadastro tarnybos, o svarbiausia, sužinojo, kam priklauso teritorija, kurioje planuojama įrengti krepšinio aikštelę.*

(Koszalino 5-osios gimnazijos mokytoja)

Antikorupcijos akcija

Projektų mugė

Vizitas į savivaldybę

www.koszalin.pl

GMINA LIMANOWA, Lenkija

Savivaldybėje surengta virš 10 vizitų į viešąsias institucijas, kuriose dalyvavo virš 350 moksleivių. Vienoje iš mokyklų viršaitis organizavo susitikimą su mokytojais ir mokiniais.

- *Dalyvavimas susitikime buvo mums įdomus. Visi suaugusieji turėtų aktyviai juose dalyvauti, pasidalinti įspūdžiais, gyvenimo problemomis, kadangi tokiu būdu jie gali bendromis su valdininkais jėgomis dirbti mūsų vietovės labui.*

(Gminos Limanowa moksleiviai)

Projekte dalyvavo ir jaunimo projektus įgyvendino 7 gminos mokyklos. Mokiniai sukūrė filmą apie viešųjų institucijų skaidrumo idėją, sudarė gminos įstaigų žinyną bei valdininkų tarnybinių sąvokų žodyną, kuriuos savivaldybė nutarė išleisti ir išplatinti gyventojams. Projekte dalyvaujantys mokiniai ir mokytojai turėjo galimybę susitikti su savivaldybės tarnautojais ir pasidalinti savo pasiekimais, o taip pat vienoje iš mokyklų surengė projekto pristatymą vietos bendruomenei.

Vietinis projekto pristatymas

Atvira pamoka

Mokinių vizitas į savivaldybę

www.ug.limanowa.pl

OLSZTYNO APSKRITIES SENIŪNIJA, Lenkija

Mokiniai dalyvavo ekskursijose į Seniūniją, Darbo biržą ir į vieną iš Olsztyno bankų. Apie 200 mokinių dalyvavo antikorupcinės tematikos užsiėmimuose.

- *Supratimas, kad korupcija yra žalinga Lenkijai įpareigoja mus priešintis šiam reiškiniui ir siekti, kad niekas neliktų abejingas.*

(Dobre miesto licėjaus mokytoja)

Mokiniai atliko tyrimą, ką gyventojai žino apie viešųjų institucijų ir tarnybų funkcijas ir pastebėjo, kad gyventojai geriausiai žino įstaigas, kurios yra artimiausioje aplinkoje.

Projekto pristatymas seniūnijoje

Seminaras seniūnijoje

Seminaras seniūnijoje

www.powiat-olsztynski.pl

SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE SAVIVALDYBĖ, Lenkija

Projektą vykdė 11 mokyklų, o antikoruptionio ugdymo užsiėmimuose dalyvavo virš 1500 moksleivių. Moksleiviai lankėsi Savivaldybėje, Darbo biržoje, viešojoje bibliotekoje, Socialinio aprūpinimo centre, Civilinės metrikacijos biure, rinko duomenis, po to parengė informaciją apie šių institucijų darbą.

- *Ekskursijos metu mokiniai užsirašė sąvokas ir nesuprantamus jiems kreipinius. Tai turėjo padėti jiems atlikti paskutinę užduotį - parengti valdininkų terminologijos žodynelį, kuris palengvintų pareiškėjų problemų sprendimą.*

(ZSTiO „Meritum“ Siemianowice Śląskie)

Su projekto rezultatais susipažino mokinių tėvai - tėvų susirinkimų metu jie apžiūrėjo mokinių atliktus projektinius darbus.

Vizitas į savivaldybę

Siemianowice Śląskie 5-osios gimnazijos moksleiviai

Užsiėmimai Siemianowice Śląskie 2-ojoje gimnazijoje

www.um.siemianowice.pl

TARNOWSKIE GÓRY APSKRITIES SENIŪNIJA, Lenkija

Vykdam projektą, 50 valandų buvo skirta užsiėmimams, kuriuose dalyvavo apie 1000 mokinių. Mokiniai lankėsi Seniūnijoje, Darbo biržoje ir Turto valdyboje. Vykdydami vieną iš projektų, moksleiviai parengė informacinius plakatus apie savivaldybės veiklą.

- *Moksleiviai lankėsi įvairiuose savivaldybės skyriuose, sužinojo, kokias užduotis sprendžia valdininkai. Moksleivių parengti plakatai buvo iškabinti mokykloje per tėvų susirinkimus.*

(Adam Guzovski, projekto koordinatorius, savivaldybės atstovas, Tarnowskie Góry apskrities seniūnija)

Keliose vidurinėse mokyklose užsiėmimus mokiniams vedė pats Tarnowskie Góry seniūnas.

www.powiat.tarnogorski.pl

ŽORŲ SAVIVALDYBĖ, Lenkija

Vizitų į Savivaldybę, apskrities Darbo biržą, miesto viešąją biblioteką, o taip pat į miesto Socialinio aprūpinimo centrą metu moksleiviai gavo specialiąsias užduotis.

- Turėjome linksmą užduotį, kuri buvo štai kokia: *tapai laimingu tėveliu. Nueik į atitinkamą skyrių ir paprašyk išduoti reikiamus dokumentus.* (Žorų 16-osios pagrindinės mokyklos mokiniai)

Miesto senamiestyje vyko jaunimo eiseną „Už skaidrumą“. Moksleiviai sveikino miesto gyventojus, mojuodami rankomis su baltomis pirštinėmis, kurios reiškė viešojo gyvenimo skaidrumą. Vietinė žiniasklaida informavo bendruomenę apie projekto vykdymą. Moksleiviai atliko du viešosios nuomonės tyrimus apie savivaldybės darbo kokybę.

Skaidrumo eiseną

Vizitai į viešąsias institucijas

Vizitai į viešąsias institucijas

www.um.zory.pl

ANYKŠČIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖ, Lietuva

Anykščių rajono savivaldybėje į projektą įsijungė 4 mokyklos. Vietos komandą sudarė 29 dalyviai. Mokytojai vedė 8 atviras integruotas antikorupcinio ugdymo pamokas, kuriose dalyvavo virš 200 mokinių. Savo projektams jaunimas rinkosi aktualias temas - 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio skyrimo paramai viešumas ir skaidrumas, viešųjų pirkimų organizavimas savivaldybėje. Moksleiviai analizavo savo seniūnijų bei policijos darbo viešumą, atliko viešosios nuomonės tyrimus, sukūrė filmą apie policijos darbą, surengė antikorupcinių piešinių ir plakatų parodą.

- Vykdydami projektą „Aš irgi prieš korupciją!“, mes siekėme supažindinti bendruomenę su korupcijos sąvoka, išmokyti atpažinti korupciją, pateikti argumentų, kodėl korupcija yra blogai, pademonstruoti korupcijos mažinimo galimybes.

(Simona Vaičionytė, Anykščių rajono Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos 2gA moksleivė)

Strateginio planavimo seminaras

Interviu su Svėdasų bendruomenės atstove

Informacinis susitikimas savivaldybėje

www.anyksciai.lt

ELEKTRŪNŲ SAVIVALDYBĖ, Lietuva

Projekte dalyvavo trys Elektrėnų savivaldybės mokyklos, vietos komandą sudarė 31 dalyvis. Vyko atviros pamokos viešojo gyvenimo skaidrumo tema, organizuoti vizitai į Savivaldybę, Švietimo skyrių, Švietimo paslaugų centrą, Darbo biržą, Migracijos tarnybą. Moksleiviai ypatingai įvertino galimybę dalyvauti Elektrėnų savivaldybės Finansų, ekonomikos, kaimo ir ūkio plėtros komiteto posėdyje.

- *Mokiniai galėjo tiesiogiai susipažinti su posėdžio vedimo tvarka, stebėti kaip dirba pirmininkas ir sekretorius, kaip pasisako komiteto nariai. Mokiniai taip pat buvo įtraukiami komiteto narių į trumpas diskusijas, buvo klausiami mokinių nuomonės.*

(Gražina Grigonienė, Elektrėnų "Ažuolyno" vidurinės mokyklos mokytoja)

Moksleiviai, rengdami projektus, analizavo nepilnamečių įsidarbinimo galimybes vasaros atostogų metu, Elektrėnų Migracijos tarnybos veiklą, Sporto ir kultūros centro veiklos informatyvumą, projektų, programų ir konkursų organizavimo tvarką Elektrėnų savivaldybėje bei lėšų paskirstymo skaidrumą. "Ažuolyno vidurinėje mokykloje buvo surengtas piešinių ir plakatų konkursas „Jaunimas už skaidrumą“.

„Vermės“ gimnazijos moksleiviai

Elektrėnų moksleiviai Lenkijoje

Projekto apie Migracijos tarnybos veiklą pristatymas

www.elektrenai.lt

MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖ, Lietuva

Projekte dalyvavo 7 Mažeikių rajono savivaldybės mokyklos, vietos komandą sudarė 33 dalyviai. Mokyklose vyko 7 atviros pamokos, kuriose dalyvavo virš 180 mokinių. Moksleiviai lankėsi Savivaldybėje, seniūnijose, Darbo biržoje, SoDroje, Mažeikių vaikų našlaičių ir senelių globos namuose. Pasiskirstę temomis mažeikiškiai rengė projektus apie šių institucijų veiklą. Jaunimas domėjosi, kokias paslaugas teikia kiekviena įstaiga, vykdė apklausas, ką gyventojai žino apie jų mieste esančių įstaigų darbą, parengė ir išplatino informacinius lankstinukus. Moksleiviai taip pat atliko tyrimą apie žinių vertinimo sistemos skaidrumą mokykloje. Mažeikių komanda konferencijos metu pristatė projekto rezultatus vietos bendruomenei.

- *Skaidrumas prasideda nuo kiekvieno iš mūsų aktyvumo. Keikdami korupcijos reiškinius nieko nepakeisime. Kiekvienas aktyvus pilietis turi užduoti sau klausimą, ką aš galiu padaryti? Atsakymas galėtų būti toks: neduok ir neimk kyšio, domėkis korupcijos reiškiniu.*

(Regina Dirginčienė, Mažeikių "Ventos" vidurinės mokyklos mokytoja)

Atvirų durų diena Mažeikių darbo biržoje

Strateginio planavimo seminaras

Projekto pristatymas Vieksnių seniūnijoje

www.mazeikiai.lt

Savivaldybių komandos

Projekte dalyvavusios savivaldybės labai skyrėsi: buvo ir kaimo seniūnija ir didelis miestas, apskritis, kurioje yra kelios mokyklos ar net keliasdešimt mokyklų. Kiekviena savivaldybė projekte turėjo tokią užduotį, kuri atitiktų jos galimybes bei jau turimą bendradarbiavimo su mokyklos bendruomene patirtį. Geriausių rezultatų pasiekta ten, kur ir savivaldybė, ir mokyklos turėjo aiškų veiksmų planą, tikėjo projekto tikslais ir rėmė vieni kitus, ten, kur ten, kur mokytojai ir moksleiviai turėjo progos įgyti projekto vykdymo patirties, o savivaldybė buvo atvira kontaktams su jaunaisiais piliečiais.

➤ *Dalyvavimas tokioje projektinėje veikloje padeda valdymo įstaigai gerinti jos funkcionavimą, iš kitos pusės - tai efektyvus bendravimas su žmonėmis. Vienas socialinės politikos elementų yra jaunų žmonių pilietinis švietimas, siekiant parodyti, kad valdymo įstaiga gali dirbti skaidriai ir tarnauti gyventojams. (...) Pagaliau, svarbu ir tai, kad šio projekto dėka jaunuoliai sužinojo, kur kreiptis, norint sutvarkyti reikalus.*

(Maciej Juchniewicz, projekto koordinatorius Etko apskrities seniūnijoje)

Kiekvienoje savivaldybėje susibūrė vietos komanda, koordinuojanti projekto veiksmus. Į jos sudėtį įėjo savivaldybės atstovai, mokytojai, vyresniųjų klasių moksleiviai, nevyriausybinėse organizacijų bei viešųjų institucijų atstovai. Savivaldybių komandų susitikimų dažnumas ir kontaktų rūšys priklausė nuo pačios grupės sprendimo. Konkretūs sprendimai kasdieniniame bendradarbiavime gali būti labai skirtingi, tačiau verta, kad jie būtų apgalvoti ir aptarti kartu.

➤ *Pirmasis projekto etapas - komandos būrimas ir veiklos planavimas - buvo pats kebliausias, kol išsiaiškinome, ką reikės veikti. Iš pradžių grupė susitikdavo dažnai, bet kai pasiskirstėme darbus, kiekviena grupė dirbo savarankiškai ir susitikdavo tik aptarti atliktą darbą. (Elektrėnų komanda).*

Susidūrėme ir su kliūtimis - projekte dalyvavo kelios mokyklos ir buvo sunku surengti bendrus susitikimus. Bet to, trūko laiko visiems sumanymams įgyvendinti - tiek savivaldybės tarnautojai, tiek mokytojai ir moksleiviai yra užsiėmę savo tiesioginiame darbe (Mažeikių komanda).

Vertinga savivaldybių iniciatyva buvo vietiniai susitikimai su bendruomene, kurių metu visi projekto dalyviai galėjo pristatyti miesto, seniūnijos ar apskrities gyventojams savo pasiekimus. Tuo pačiu ir patys projekto dalyviai galėjo įsitikinti, kiek daug jų vietinės bendruomenės asmenų siekia vieno tikslo.

Užsiėmimai mokyklose ir jaunimo projektai

Visų dalyvaujančių projekte savivaldybių mokyklose vyko užsiėmimai su moksleiviais bei buvo įgyvendinami jaunimo projektai, skirti antikorupciniam švietimui ir viešojo gyvenimo skaidrumo idėjų sklaidai. Buvo rengiami seminarai mokytojams, kuriuos vedė projektą koordinuojančių organizacijų lektoriai.

Užsiėmimai mokiniams mokyklose pamokų metu ir po pamokų, vyko pagal Pilietinio ugdymo centro parengtus scenarijus (prieinami lenkų kalba tinklapyje www.ceo.org.pl). Užsiėmimus vedė mokytojai, o taip pat ir vyresniųjų klasių moksleiviai bei savivaldybių atstovai. Užsiėmimų temos buvo pratęstos ir išplėtos įgyvendinant edukacinius projektus: mokytojai sudarė jų planus ir koordinavo darbą, o moksleiviai savarankiškai įgyvendino projektų uždavinius. Projekto metodika itin tinka darbui su mokiniais sprendžiant panašias visuomeninio gyvenimo problemas, ne tik gilinant žinias, bet ir ugdant pilietinius įgūdžius. Savarankiškumas priimant sprendimus, sprendžiamų uždavinių svarbos supratimas, galimybė spręsti, kokie bus įgyvendinimo būdai, motyvuoja jaunų žmonių veiklą. Tai rodo jų pasiekimai projekte “Jaunimas už skaidrumą”.

- Svarbiausios sėkmingų projektų ypatybės: tikslai nustatomi kartu su moksleiviais;
 - siejasi su mokiniams žinomomis gyvenimo situacijomis;
 - mokymo turinys apjungia įvairių sričių žinias;
 - mokiniai praplečia savo žinias ir formuoja įgūdžius;
 - aiškiai nustatomas viso projekto ir atskirų etapų įgyvendinimo laikas;
 - aiškiai numatomi atskiri uždaviniai ir atsakomybė už jų atlikimą;
 - daugelį uždavinių atlieka mokinių grupės, nors mokiniai gali dirbti ir individualiai;
 - iš anksto žinomi atskirų darbo etapų ir mokinių aktyvumo vertinimo kriterijai;
 - darbo rezultatai pristatomi viešai.

Daugiau apie projekto metodus tinklapyje: www.ceo.org.pl

- *Blogiausia kas yra pasaulyje. / Tai korupcija! Dabar žinote. / Tai bjauriausias dalykas. / Vienas praranda viską, kitas atranda. // Žmonės pinigų trokšta, / bet ir skubiai juos pameta. / Svarbiausia tas, ką turime, / Garbė, meilė... Toliau skubam. // Jau nėra jausmų, / Tiktai norime tikėtis, kad esame nenugalimi, / Gražiai aprenkti. // Jeigu norite gauti kyšį, / Tai pasvarstykite, / Ar neverta sustoti / ir švaria širdimi nusišypsoti.* (Eilėraščio “Korupcija” ištrauka.

(Tomaš, Koszalino 7-osios gimnazijos mokinys)

➤ *Moksleivių projektas „Viešnių seniūnijos informatyvumas ir darbo kokybė“ Viešnių seniūnijos darbuotojams ir vietos bendruomenei suteikė galimybę išsakyti nuomonę vieniems apie kitus. Seniūnijai buvo pasiūlyta padaryti stendą su darbuotojų pareigybų aprašymais, parengti ir stende paskelbti sprendimų ir paklausimų terminų atlikimo lenteles, svarbiais klausimais rengti viešus bendruomenės susirinkimus.*
(Regina Dirginčienė, Mažeikių „Ventos“ vidurinės mokyklos mokytoja)

➤ *Niekas turbūt nesitikėjo tokio efekto - vaikai atliko daugelį jiems pavestų užduočių, nepaisant jaunų dalyvių amžiaus ir sudėtingos viešųjų institucijų skaidrumo temos. (...) Moksleiviai dalyvavo ta tema surengtame dailiojo skaitymo konkurse, mokyklos galerijoje organizavo darbų parodą, mokykloje iškabino pasipriešinimo nesąžiningumui plakatus, dalyvavo skaidrumo vakaronėje. Kiekviena klasė šiai dienai parengė ir atliko žiūrovams šūkius, eilėraštukus, ir netgi dainas. Didžiausią įspūdį padarė ansamblis „Precelki“, kuris svečiams teatralizuotai pristatė „valdininkų“ teises. Vaidinimo „Žmonių reikalų labirinte - arba verta žinoti savo teises“ scenarijų parengė mokytojos, kurios taip pat koordinavo visą mokyklos akciją. Į mokyklos renginį atvyko svečiai - Elko valdančiųjų institucijų atstovai, bendradarbiaujantys su mokykla.*
(Elko 5-osios pagrindinės mokyklos mokytoja)

➤ *Iš pradžių jaunimas skeptiškai žiūrėjo į tą veiklą, tačiau pasiekimai projekto darbuose skatino susidomėjimą. Mokiniai pasijuto atsakingi už tai, ką kuria, suprato, kad atlieka labai svarbų darbą. Džiugino juos darbas grupėje.*
(Gminos Limanowa mokytojas)

SUMANYMAI JAUNIMO VEIKLAI

- Mokykliniai debatai ir debatai dalyvaujant svečiams: tėvams, savivaldybių atstovams, ekspertams
- Spektaklis antikorupcijos tema
- Antikorupcinių šūkių, piešinių ir plakatų konkursas
- Antikorupcijos diena mokykloje
- Informacinė akcija apie skaidrumo principus mūsų savivaldybėje
- Teminė vakaronė
- Vietinių institucijų ir valdymo įstaigų klientų nuomonės tyrimas
- Vadovo apie savivaldybės veiklą parengimas
- Valdininko žodyno parengimas

Vizitai į viešąsias institucijas

Mokinių ekskursijos į savivaldybes ir viešąsias institucijas - tai puiki proga praveisti pamoką apie visuomenę už mokyklos ribų ir praktiškai įtvirtinti pamokų metu įgytas žinias. Tokių vizitų aspektą akcentavo mokytojai, o mokiniai šią veiklą įvertino kaip itin įdomią. Savivaldybės atstovai tvirtino, kad tokiu būdu daugėja piliečių, kurie žino savo teises, o savivaldybė kuria savo kaip draugiškos ir atviros piliečiams institucijos įvaizdį. Daugėja sąmoningų klientų, kurie žino, apie ką nori paklausti ir kokios informacijos tikisi.

Vienokią naudą vizitų metu gauna mažesnieji mokiniai, kitokią - vyresnieji. Net kai ekskursijos metu gautą informaciją po kelių mėnesių pakeis kita, svarbesnė, jaunesniųjų klasių mokiniams išliks savivaldybės, kaip institucijos, kurioje galima užduoti klausimus ir gauti į juos atsakymus, vizija. Vyresniųjų klasių moksleiviai ekskursijų metu sužino, kaip ieškoti darbo, kaip gauti pasą, kaip pradėti savo verslą, įsteigti įmonę.

Projekto dalyviai sutiko su nuomone, kad ekskursijos sėkmė priklauso nuo pasirengimo jai. Mokytojai ir valdininkai turėtų pagalbėti, kokių žinių reikės vizito dalyviams, galėtų parengti moksleiviams trumpas užduotis, o mokiniai gali iš anksto paruošti klausimus, į kuriuos norėtų gauti atsakymus. Ekskursijos apibendrinimui mokiniai galėtų sukurti informacinį lankstinuką apie aplankytą instituciją.

Savivaldybės tokias pilietines ekskursijas galėtų įtraukti į savo veiklos planus ir imtis iniciatyvos jas organizuoti, kad ateityje ir kiti mokiniai galėtų susipažinti su viešųjų institucijų veikla.

➤ Po ekskursijos mokiniams:

- sugeba išvardinti rajono savivaldybės skyrius;
- sugeba užpildyti pagrindinius dokumentus pvz. pasui gauti;
- yra susipažinęs su privačios veiklos įregistravimo procedūra ir jos įsteigimui reikalingais dokumentais;
- žino, dėl kokių reikalų gali kreiptis į Savivaldybę;
- sugeba paaiškinti, kaip veikia Informavimo apie miestą centras.

(Ekskursijos į Katowicų savivaldybę fragmentas)

➤ 1. Domiesi sportu. Su draugais norite įsteigti pasirinktos sporto šakos klubą. Tai yra nevyriausybinė organizacija ir ją reikia užregistruoti tam tikrame Savivaldybės skyriuje. Užsik į tą skyrių ir susipažink su tokio klubo įsteigimo sąlygomis. Sužinok, kokius duomenis reikia pateikti, kokius dokumentus užpildyti ir su kokios yra sporto klubo įregistravimo išlaidos.

2. Nori nusipirkti žemės sklypą, kad ateityje galėtum pasistatyti namą. Tačiau nežinai, ar tame sklype leistinos statybos. Turi sužinoti, kokios paskirties yra tavo sudominęs žemės sklypas

(Ekskursijos į Zorų savivaldybę scenarijaus fragmentas)

- *Atvirai diskutavome su savivaldybės kontrolieriumi. Iškėlėme tokias idėjas: „Miesto stadiono atgaivinimas,“ „Lauko krepšinio aikštelės prie „Ažuolyno“ vidurinės mokyklos įrengimas,“ „Elektrėnų ežero ir pakrantės priežiūra,“ „Teniso kortų atnaujinimas.“ Kontrolierius paaiškino iškeltų idėjų pateikimo merui procedūrą.
(Elektrėnų „Ažuolyno“ vidurinės mokyklos mokiniai)*

- *Apsilankėme Mažeikių vaikų našlaičių ir senelių globos namuose, susitikome su direktore ir kitais įstaigos darbuotojais. Susitikę su globos namų gyventojais - (seneliais ir vaikais, iškart pastebėjome, kad jiems trūksta ne materialinių dalykų, o bendravimo, pasibuvimo kartu, išklauso, pajuokavimų, dainų ir geros nuotaikos.
(Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazijos mokiniai)*

- *Patiko bendrauti su savivaldybės atstovais. Sužinoti ketinimus, lemiančius mūsų ir mūsų miesto ateitį. Sužinojome daug naudingų dalykų apie projektų rašymą ir gavome daug naudingos informacijos.
(Elektrėnų mokiniai)*

- *Klaudia: Galėjome palyginti su pavyzdžiais žinomais iš televizijos, kaip iš tiesų atrodo kriminalinio pareigūno darbas. Pastebėjome, kad televizijoje kai kurie faktai ir informacijos yra labai perdėtos.
Marta: Labiausiai mane sudomino darbas budėjimo kambaryje. Budintis pareigūnas turi labai daug pareigų. Jis aptarnauja tris radijo stotis, turi atsiliepti dviem telefonais ir bendrauti su žmonėmis, kurie kreipiasi į komendantūrą.
(Etko 5-osios pagrindinės mokyklos 5 mokiniai)*

Vietos bendruomenė

Mokinių parengta informacinė medžiaga, lankstinukai ir viešųjų įstaigų informaciniai vadovai, gali sėkmingai tarnauti jų vietovės gyventojams. Tai pastebėjo ir patys savivaldybių darbuotojai, padėję moksleiviams ir mokytojams atlikti informacijos sklaidą. Vietinių projekto pristatymų ir akcijų metu jaunimas pristatė vietos bendruomenei savo veiklą ir galėjo pasijusti dalyvaujantys sprendžiant aktualias visuomenės problemas. Vietiniai projektų pristatymai sudarė galimybę susipažinti su viešojo gyvenimo skaidrumo problemomis. Savivaldybės turėjo progą stiprinti savo pozityvų įvaizdį. Apie projekto įgyvendinimą informavo vietinė žiniasklaida.

- *Projektas „Jaunimas už skaidrumą“ sužadino tėvų susidomėjimą. Jų manymu, dažnos ir garsios kalbos apie korupciją nors dalinai ją pašalins arba apribos mūsų viešajame gyvenime.
(Gminos Limanowa mokytojai)*

- **Gminos biudžetas** - planuojamų tam tikram laikotarpiui (pvz. savaitei, mėnesiui, dažniausiai metams) ūkininkaujantčio vieneto pajamų ir išlaidų peržiūrėjimas. Biudžeto sudarymo tikslas - racionalus lėšų panaudojimas. Biudžetas - tai finansinio planavimo pagrindas, kuris padeda kontroliuoti vykdomą veiklą.

Statybos dokumentacija - leidimas vykdyti statybą, statybos projektas, dalinio ir baigiamojo darbų perdavimo - priėmimo aktai, reikalui esant - brėžiniai ir statomų objektų aprašymai.

Savivalda - savo reikalų savarankiškas ir protingas tvarkymas. Gali būti įvairių grupių savivalda: regiono gyventojų, profesinės bendruomenės ar mokinių grupės. Savivalda atlieka tam tikrą realaus valdymo vaidmenį. (Gminos Limanowa "Tarybinių sąvokų draugiško žodyno" fragmentai)

- *Kuo daugiau bendruomenė domėsis savivaldos institucijų ir įstaigų veikla, tuo bus daugiau skaidrumo pačioje savivaldybėje. Jeigu kiekvienas aktyviau dalyvautų bendruomenės gyvenime, tai jis būtų įdomesnis.* (Gražina Grigonienė, Elektrėnų „Ažuolyno“ gimnazijos mokytoja)

Lenkų-Lietuvių bendradarbiavimas

Projekto dalyviai - lenkai ir lietuviai, turėjo progą susitikti 2006 metų rudenį. Lietuvos savivaldybių atstovai, mokytojai ir mokiniai atvyko į Lenkiją spalio mėnesį. Lenkų ir lietuvių komandos kartu dalyvavo seminaruose ir konferencijoje „Jaunimas skaidrioje Lenkijoje“, į kurią buvo pakviesti Lenkijos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos, nevyriausybinų organizacijų, iniciatyvinių grupių ir bendruomenių atstovai - visi, kam rūpi kovos su korupcija ir viešojo gyvenimo skaidrumo tema. Konferencijos metu paskaitą "Antikorupcinis ugdymas įvairiose pasaulio šalyse" skaitė antikorupcijos ekspertė iš Didžiosios Britanijos Ellie Keen. Projekto dalyviai dalyvavo iškilmingame priėmime JAV ambasadoje Lenkijoje, kuri yra viena iš projekto rėmėjų. Lietuvių grupė lankėsi projekte dalyvaujančiose lenkų mokyklose.

- *Jaunimas, kuris turi progą įsijungti į vietinės bendruomenės veiklą, ateityje sąmoningai ir noriai dalyvaus suaugusiųjų gyvenime, kur reikės patiems priimti sprendimus.* (Ellie Keen)
- *Tai mano pirma ilga išvyka į užsienį, todėl pradžioje buvo nejauku, tačiau greitai susibičiuliavome, pajutome partnerių šilumą ir nuoširdumą. Atskirai dirbo suaugusiųjų ir jaunimo grupės. Įdomu buvo tai, kad vadovai, dirbantys su mokiniais, stengėsi parinkti tokius užsiėmimus ir žaidimus, kad mes greičiau susidraugautume.* (Agnė Rupkutė, Mažeikių „Ventos“ vidurinės mokyklos 9 kl. mokinė)

Lenkų grupė gruodžio mėnesį lankėsi Lietuvoje, projekte dalyvaujančiose Elektrėnų ir Anykščių mokyklose bei savivaldybėse. Lenkų ir lietuvių komandos Vilniuje dalyvavo baigiamojoje projekto konferencijoje. Projekto koordinatoriai iš Lenkijos ir Lietuvos turėjo progą pristatyti projekto įgyvendinimo rezultatus; trumpai pasisakė ir savivaldybių atstovai. Projekto komandos dalyvavo apskrito stalo diskusijose tokiomis temomis: „Informavimas apie sprendimų priėmimą piliečiams svarbiais klausimais seniūnijų ir savivaldybių lygmenyje“, „Bendradarbiavimo modeliai priimant svarbius piliečiams sprendimus savivaldos lygmenyje“, „Kada pasitikima valstybės priimamais sprendimais?“, „Ar

visuomenės informavimo priemonės pakankamai atstovauja visuomenę, reikalaujant valdžios veiklos skaidrumo ir atskaitomybės?“. Konferencijos metu paskaitą "Ar tai genuose? Sąžiningumo ugdymas" skaitė antikorupcijos ekspertas iš Didžiosios Britanijos prof. Robert Alan Doig.

Lenkijos ir Lietuvos, šalių, kurios turi panašų istorinį paveldą ir patiria panašias visuomenines problemas, bendradarbiavimas leido sukaupti vertingos patirties. Lenkai ir lietuviai kartu svarstė, kuriuos pristatytus sumanymus ar pasiekimus reikėtų plačiau pavišinti. Pažintiniai vizitai leido dalyviams pažinti lietuviškų ir lenkiškų mokyklų realybę. Atsirado proga užmegzti naujus kontaktus, kurie, tikimės, pasitarnaus naujų bendrų lenkų-lietuvių projektų įgyvendinimui.

Projekto rezultatai

Supažindinimas su viešųjų institucijų veikla ir gebėjimo naudotis socialinės kontrolės mechanizmais ugdymas padės jaunuoliams pasiruošti aktyviam visuomeniniam gyvenimui. Projektas suteikė moksleiviams galimybę sukaupti naujos patirties ir įgyti bendradarbiavimo, projektų organizavimo, valdymo ir vertinimo įgūdžių. Jaunų žmonių įtraukimas į visuomeninio gyvenimo skaidrumo veiklą padės įveikti pilietinį pasyvumą ir abejingumą. Jaunuoliai įsitikins, kad jie gali pakeisti situaciją aktyviai dalyvaudami visuomeniniame gyvenime ir priimdami savarankiškus sprendimus. Projekte dalyvavę vietos valdžios atstovai, mokytojai ir moksleiviai bus atsakingi už projekto veiklos tęsą. Tikimasi, kad vietos valdžia bus suinteresuota diegti projekto metu sukurtus metodus savo veikloje, kitose institucijose bei mokyklose.

Tikimasi, kad išaugs ne tik projekte dalyvavusių jaunų žmonių, bet ir vietos bendruomenės sąmoningumas. Žmonės greičiau pastebės problemas ir bus labiau suinteresuoti jas spręsti.

Projekto metu parengti viešųjų institucijų veiklos skaidrumo monitoringo modeliai ir metodai, kaip parengti jaunimą naudotis viešųjų institucijų veiklos kontrolės mechanizmais, galės būti taikomi kitose Lenkijos ir Lietuvos savivaldybėse.

➔ *Mokiniai, kurie dabar sėdi mokyklos suole, po keliolikos metų taps politikais, verslininkais, valstybės tarnautojais, pareigūnais, ir labai svarbu, kokie jie bus. Manau, kad mokiniai, dalyvaujantys tokiame projekte, ir toliau sakys korupcijai "ne", jie ir toliau bus už skaidrumą.*

(Rita Škudienė, Panevėžio STT skyriaus atstovė)

ŠIUOLAIKINIŲ DIDAKTIKŲ CENTRO ANTIKORUPCINIAI PROJEKTAI

Viešoji įstaiga "Šiuolaikinių didaktikų centras" - tai tarpuniversitetinis centras, neformaliojo suaugusiųjų švietimo institucija, įkurta 1999 m. Atviros Lietuvos fondo ir Vilniaus pedagoginio universiteto iniciatyva. Pagrindinės centro veiklos kryptys: pedagogų ir kitų suaugusiųjų grupių profesinis tobulinimas, profesinio tobulinimosi programų kūrimas ir sklaida ugdymo institucijose bei regioniniuose švietimo centruose, laisvai pasirenkamų kursų organizavimas aukštųjų mokyklų studentams, ugdymo projektų kūrimas ir įgyvendinimas, nacionalinių ir tarptautinių seminarų bei konferencijų organizavimas, švietimo informacijos kaupimas ir sklaida.

"Švietimas prieš korupciją", 2002-2003 m. - mokytojai, dalyvavę pilotiniame projekte, įgijo žinių apie antikorupcinį švietimą ir reikalingų įgūdžių taikant jį pamokose. Parengta antikorupcinio ugdymo programa ir metodinės rekomendacijos, kaip integruoti ją į bendrąjį ugdymo turinį.

"Korupcijos prevencija šviečiant, informuojant ir sąmoninant visuomenę: aukštųjų mokyklų antikorupcinių studijų programų parengimas", 2003-2004 m. - sukurta ilgalaikė jaunimo antikorupcinių nuostatų ugdymo sistema, parengti integruoti bei laisvai pasirenkami antikorupcinio ugdymo moduliai aukštųjų mokyklų studijų programoms bei metodinė priemonė aukštųjų mokyklų dėstytojams ir studentams "Antikorupcinis ugdymas aukštojoje mokykloje". Atliktas korupcijos sampratos aukštosiose mokyklose sociologinis tyrimas.

"Antikorupcinių švietimo programų tobulinimas ir sklaida", 2004 m. - parengta ir išbandyta pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programa "Antikorupcinio ugdymo galimybės bendrojo lavinimo mokykloje", parengti programos lektorai ir projekto idėjų skleidėjai devyniose šalies mokyklose.

Tarptautinio KMUSR konsorciumo projektas "Švietimas prieš korupciją", 2005-2007 m. - projektu siekiama prisidėti prie korupcijos mažinimo ir pilietinio sąmoningumo ugdymo projekto partnerių šalyse, paskatinti antikorupcinio ugdymo iniciatyvą tų šalių švietimo sistemoje. Parengtos kvalifikacijos tobulinimo antikorupcijos programos bei papildoma medžiaga formaliam ir neformaliam ugdymui. Į anglų ir rusų kalbą išverstos Lietuvoje parengtos antikorupcinio ugdymo programos bendrojo lavinimo ir aukštosioms mokykloms.

Antikorupcijos projektų tinklapis - <http://www.vpu.lt/sdc/antikorupcija/index.htm>

